

Inżynier Zdzisław Sulima-Kamiński „Kazet” (1862 – 1920)

Engineer Zdzisław Sulima-Kamiński “Kazet” (1862-1920)

Lek. med. Magdalena Bernacka*)

Treść: Przedstawiono sylwetkę inżyniera górniczego, absolwenta Akademii Górniczej w Leoben z 1885 roku. Zdzisław Sulima-Kamiński był osobą niezwykłą - górnikiem z duszą poety. W swoim życiu zawodowym był związany przede wszystkim z Kopalnią Soli w Wieliczce. Aktywnie uczestniczył w górniczym ruchu stowarzyszeniowym. Dał się poznać jako autor wielu fachowych artykułów na temat przemysłu górniczego oraz artykułu okolicznościowego poświęconego uroczystości otwarcia Akademii Górniczej w Krakowie w 1919 roku. Zdzisław Kamiński to także znakomity poeta – autor utworów poetyckich, opowiadań, sztuk teatralnych i reportaży, które wydawał pod pseudonimem ‘Kazet’. Zasłynął jako autor i tłumacz wielu pieśni górniczych, zebranych w śpiewniku „Pieśni górnicze” z 1910 roku.

Abstract: This paper presents the figure of the mining engineer, the 1885-year graduate from the Mining Academy in Leoben. Zdzisław Sulima-Kamiński was an unusual person – a miner with the soul of a poet. His professional life, first of all, was connected with the Salt Mine in Wieliczka. He actively participated in the movement of mining association. He became famous as an author of many professional articles on the subject of mining industry as well as an occasional article devoted to the opening ceremony of the Mining Academy in Kraków in 1919. Zdzisław Kamiński was also a remarkable poet – the author of literary works, tales, theater arts and reports, which were published under the pen name “Kazet”. He earned a name as an author and interpreter of many mining songs, collected in 1910 in the songbook “Mining Songs”.

Słowa kluczowe:

Zdzisław Sulima- Kamiński, Kopalnia Soli „Wieliczka”, pieśni górnicze

Keywords:

Zdzisław Sulima- Kamiński, Salt Mine „Wieliczka”, mining songs

Osobą niezwykle aktywną w polskim ruchu stowarzyszeniowym był pochodzący z Galicji inżynier górniczy Zdzisław Sulima-Kamiński. Urodził się 17.12.1862 roku w Rymanowie koło Iwonicza. Po maturze uzyskanej w gimnazjum we Lwowie wybrał studia w Akademii Górniczej w Leoben, gdzie w 1885 roku uzyskał dyplom inżynierski zarówno z górnictwa jak i hutnictwa. Jeden rok studiów 1883/4 odbył w Akademii Górniczej w Przybramie. Był członkiem Czytelni Polskiej, z którą utrzymywał żywe kontakty przez całe życie (Kossuth 1964). Już w maju 1887 roku uczestniczył w zjeździe koleżeńskim w Krakowie, na którym wygłosił referat pt. Młodzież polska w Leoben od 1871 do 1887 roku (Samujło 1964-65).

Posadę państwową otrzymał w maju 1886 r. w górnictwie solnym poczynając od elewa w Wieliczce i jednocześnie prowadził wykłady języka niemieckiego i geologii w Szkole Górniczej. 28 X 1886 r. przyjęty na stałe do służby państwowej, został niedługo potem (w nieznanym dokładnie terminie) przeniesiony do Bolechowa, stamtąd 17 IX 1889 r. znów do Wieliczki, z Wieliczki z kolei 27 V 1892 r. do Delatyna, gdzie awansował na górnistrza (szygara) i hutmistrza. Następnie, aż do 1914 r. pracował w wschodniej Małopolsce, zmieniając tylko Delatyn na Łączyn (Walczy 2012).

Po wybuchu I wojny światowej, wraz z zajmowaniem Galicji przez wojska rosyjskie, ewakuował się z żoną z Łączyna do Badenu koło Wiednia (Księga Pamiątkowa 1915), skąd wrócił w 1916 roku do Krakowa i objął stanowisko starszego radcy górniczego w dyrekcji salinarnej. Wobec

kłęski Austrii, 1 listopada 1918 roku Saliny Krakowskie przejęła Polska Komisja Likwidacyjna, a Zdzisława Kamińskiego powołano na funkcję komisarza rządowego (Tańcuła 2008).

Inżynier Kamiński nie zawęził swojej aktywności jedynie do wypełniania obowiązków zawodowych. Podobnie jak inni polscy inżynierowie włączył się w wysiłek organizowania wspólnych spotkań i powołania jednej organizacji zawodowej. Obok inżyniera A. Łukaszeńskiego stał się jednym z najbardziej aktywnych członków stałych Delegacji Zjazdów Górników Polskich oraz redaktorem naczelnym obu pamiętników pozjazdowych. Gdy w 1907 roku powstał Związek Polskich Górników i Hutników w Austrii, zajmował się (razem z A. Łukaszeńskim) redakcją pisma „Szczęść Boże”, będącego oficjalnym organem Związku (Kamiński 1912). W „Przeglądzie Górniczo-Hutniczym”, wydawanym do 1914 roku w Dąbrowie Górniczej przez Radę Zjazdu Przemysłowców, zamieścił szereg artykułów fachowych (Brzostowski 1934). Choć zawodowo związany z salinami, był autorem kilku ważnych opracowań statystycznych, m.in. Przemysł naftowy w Galicji i w Rumunii w ostatnich latach („Przegląd Techniczny” 1908, nr 18) (Brzostowski 1934), Przemysł górniczo-hutniczy w Galicji w latach 1912 do 1918 na tle ostatniego pięćdziesięciolecia opublikowane w „Czasopiśmie Górniczo-Hutniczym” w 1919 r. oraz Statistik des Bergbaues in Österreich 1913-1915 zamieszczone w Montanistische Rundschau w 1918 roku (Jaros 1969).

Po powrocie do Krakowa, gdy wydawanie „Przeglądu Górniczo-Hutniczego” zostało zawieszono z racji wypadków wojennych, jesienią 1916 roku założył „Czasopismo

*) Katowice

Górnico-Hutnicze” i został jego głównym redaktorem. Uczestniczył we wznowionej działalności Związku Górników i Hutników Polskich, pełniąc od jesieni 1918 roku funkcję jego sekretarza. Czynniono w tym czasie przygotowania do zwołania III Zjazdu Górników i Hutników Polskich, który miał uświetnić otwarcie Akademii Górniczej w Krakowie. Zamierzenia tego nie udało się jednak zrealizować z powodu napiętej sytuacji politycznej (*Sprawozdanie 1920*). Inżynier Kamiński z pewnością brał udział w uroczystości otwarcia Akademii 20 października 1919 roku, gdyż na łamach „Czasopisma Górnico-Hutniczego” zamieścił okolicznościowy artykuł na ten temat (*Samujłło 1964-65*).

Zdzisław Sulima-Kamiński ożenił się z Marią (1867-1938), córką lekarza salinarnego Edmunda Scheuringa z Wieliczki, nazywaną przez środowisko Czytelni Polskiej w Leoben Forągiewką. Oboje małżonkowie często przyjeżdżali do Leoben, aby nie tylko zgodnie ze zwyczajem starych strzech utrzymywać kontakt z Czytelnią, ale również, aby odwiedzić studiującego tam w latach 1909-1914 syna Stanisława (1891-1935). Z chwilą wybuchu I wojny światowej syn wstąpił do I pułku legionów polskich i walczył w artylerii. Po wojnie nie skończył studiów górniczych, lecz podjął pracę w wydawnictwie naukowym Te-Wu-Ge. Warto w tym miejscu wymienić również wnuka (ze strony syna Stanisława), który po dziadku otrzymał imię Zdzisław (1922-1942). W czasie okupacji hitlerowskiej wszedł w Warszawie do podziemnej organizacji narodowej, aresztowany przez Niemców zmarł w obozie koncentracyjnym w Majdanku (*archiwalia rodzinne*).

Osobną stroną życia inż. Sulimy-Kamińskiego była jego pasja literacka szeroko opisana w następnym artykule. Choć pisał opowiadania, sztuki teatralne, reportaże, satyry, to współczesnym znany był przede wszystkim z utworów poetyckich. Wydawał je pod pseudonimem Kazet – nadanym w czasach studenckich na chrzcie piwnym. Był dość płodnym, choć przeciętnym pisarzem. Na uwagę zasługuje tom opowiadań pt. W królestwie nocy: nowele górnika (niektóre z nowel przetłumaczono na język niemiecki i czeski), w których ukazał realia życia i pracy ówczesnych górników oraz stosunków panujących na kopalniach (*Samujłło 1964-65*). Zajął się też opracowaniem przewodnika dla zwiedzających kopalnię wielicką. W czasie pobytu w Wiedniu napisał 2-aktową sztukę „Najazd” osnutą na tle walk Legionów, którą grano tam wielokrotnie ku pokrzepieniu uchoźców polskich, a potem w Krakowie i w 1919 roku w Warszawie. Sztuka Kazeta została bardzo dobrze przyjęta przez prasę – pisał z Wiednia

leobńczyk Stanisław Herman do kolegi w wojsku Stefana Łukasiewicza (*Herman 1916*). Był wreszcie autorem i tłumaczem wielu pieśni górniczych zebranych w śpiewniku Pieśni górnicze wydanym przez Związek w 1910 roku, wśród których znajduje się pierwowzór hymnu górniczego – *Górnicy stan, hej niech nam żyje* (*Kamiński 1910*).

Nagła choroba i śmierć przerwały życie Zdzisława w okresie najbardziej owocnej działalności. 29 stycznia 1920 roku zmarł w Krakowie na grypę hiszpankę. Nazajutrz w „Gońcu Krakowskim”, w którym również publikował swoje utwory, ukazało się o nim ciepłe wspomnienie. Pseudonim Kazet, którym się podpisywał pod wszystkimi prawie satyrkami, które ogłaszał drukiem od przeszło 30 lat, znała prawie cała czytająca Polska.

To krótkie wspomnienie może sprawi, że ożyje na nowo w pamięci górniczej braci postać autora słów wielu pieśni – choćby tych śpiewanych podczas obrzędu skoku przez skórę. Gdy ktoś zaintonuje w przyszłości pradawną pieśń niemiecką *Niech żyje strój górniczy...*, niech pamięta, że przetłumaczył ją na język polski górnik Kazet.

Literatura

- Archiwum** Rodzinne Magdaleny Bernackiej, Herman S. do Łukasiewicza S., Wiedeń 22-03-1916, rękopis.
- BRZOSTOWSKI J. 1934 - Bibliografia polskiego czasopiśmiennictwa górnico-hutniczego. „Przeгляд Górnico-Hutniczy” nr 9-10.
- JAROS J. 1969 - Historia górnictwa węglowego w Zagłębiu Górnśląskim w latach 1914-1945. Katowice – Kraków.
- KAMIŃSKI Z. 1910 - Pieśni górnicze – tekst (tłumaczony i oryginalny) Zdzisława Kamińskiego „Kazeta” i oprac. i zharmonizował Piotr Mooss, kartę tytułową wykonał artysta malarz Piotr Stachiewicz, Lwów.
- KAMIŃSKI Z. (red.) 1912 – Pamiętnik II Zjazdu Polskich Górników i Hutników we Lwowie w roku 1910, Lwów.
- Księga** pamiątkowa i adresowa wygnañców z Galicji i Bukowiny 1914-1915 oraz album pamiątkowy, cz. 3. Prowincja i Bukowina, 1915 Wiedeń, s. 600.
- KOSSUTH St. 1964 - Polacy – słuchacze Akademii Górniczej w Leoben, Katowice.
- SAMUJŁŁO J. 1964-65 - Kamiński Zdzisław Sulima. Polski Słownik Biograficzny, t. 11, s. 582-583.
- Sprawozdanie** Związku Górników i Hutników Polskich za lata 1914-1919. „Przeгляд Górnico-Hutniczy” 1920, nr 6, s. 172-178.

TAŃCULA D. 2008 - O wojnę powszechną za wolność ludów prosimy Cię Panie. Niepodległość w Polsce, Krakowie, Wieliczce (1918), zapis referatu wygłoszonego na 131 spotkaniu z cyklu „Wieliczka – wieliczanie”. W: Biblioteka Wielicka, Duda J. (red.), zeszyt 76, Wieliczka, s. 8.

WALCZY Ł. 2012 - Kadra urzędnicza w salinach Wieliczki i Bochni w latach 1810-1918. W: Studia i materiały do dziejów żup solnych w Polsce, t. XXVIII, s. 67.

Artykuł wpłynął do redakcji, wrzesień 2018
Artykuł akceptowano do druku 10.10.2018

